

# SUBTELNA REWOLUCJA

**Wykorzystaj** potencjał swojego malucha  
od pierwszego dnia życia

Podstawy rozwoju  
niemowlęcia

Nastawienie i podejście  
rodziców

Najlepszy czas na naukę

Zapewnienie właściwych  
warunków

**Glenn DOMAN Janet DOMAN**

Tytuł oryginału: How Smart Is Your Baby?:  
Develop And Nurture Your Newborn's Full Potential

Tłumaczenie: Anna Kanclerz  
Projekt okładki: Magdalena Stasik

ISBN: 978-83-246-3688-4

Copyright © 2006 by Janet Doman.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

Reprinted by special arrangement with Square One Publishers, Garden City Park, New York, U.S.A.  
Copyright © 2006 by Janet Doman.

Photography: Alicia Ahumada, Sherman Hines, Jim Kaliss, Kerper Studio, Inc.  
Artwork: Jim Kaliss

Polish edition copyright © 2013 by Helion S.A.  
All rights reserved.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC.

Autor oraz Wydawnictwo HELION dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo HELION nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres

<http://septem.pl/user/opinie/subrep>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydawnictwo HELION

ul. Kościuszki 1c, 44-100 GLIWICE

tel. 32 231 22 19, 32 230 98 63

e-mail: [septem@septem.pl](mailto:septem@septem.pl)

WWW: <http://septem.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Printed in Poland.

- [Kup książkę](#)
- [Poleć książkę](#)
- [Oceń książkę](#)

- [Księgarnia internetowa](#)
- [Lubię to! » Nasza społeczność](#)

# *Spis treści*

Podziękowania 7

Słowo wstępne 11

Wstęp 13

1. Co wiedzą matki? 17
2. W poszukiwaniu zdrowia 21
3. Nowy typ dziecka 27
4. Jak funkcjonuje mózg? 33
5. Noworodek 37
6. Uruchom zegar 43
7. Profil rozwojowy dziecka 51
8. Ocena stanu noworodka 59
9. Program sensoryczny dla noworodka 69
10. Program umożliwiający rozwój motoryczny noworodka 77
11. Druga ocena dziecka 95
12. Rozszerzenie programu rozwoju sensorycznego 107
13. Rozszerzenie programu umożliwiającego rozwój motoryczny dziecka 121
14. Program rozwijania sprawności językowej od 0 do 12 miesięcy 129

15. Trzecia ocena dziecka: świadome odbieranie wrażeń zmysłowych i celowe reakcje **147**
16. Program stymulacji sensorycznej na III etapie rozwoju **157**
17. Program dający dziecku szansę rozwoju motorycznego na etapie III **179**
18. Czwarta ocena dziecka **193**
19. Program stymulacji sensorycznej na etapie IV **205**
20. Program dający szansę rozwoju motorycznego na etapie IV **219**
21. Co robić, a czego unikać **233**
22. Subtelna rewolucja **243**

*Posłowie* **247**

*O naszych dzieciach* **249**

*O Instytucie* **251**

*O autorach* **253**

Dodatek A Materiały dodatkowe **255**

Dodatek B Ponowna ocena kampanii na rzecz układania niemowląt do snu na wznak **259**

Dodatek C Akcesoria, które możesz zrobić dla dziecka samodzielnie **269**

## *Profil rozwojowy dziecka*

**P**rofil rozwojowy dziecka opracowany przez Instytut to opis najważniejszych etapów rozwoju zdrowego dziecka, jakie przechodzi ono od urodzenia do ukończenia sześciu lat. Profil przedstawia progresywny rozwój mózgu. Został opracowany na podstawie wyników wieloletnich badań nad rozwojem dziecka.

Doszliliśmy do wniosku, że człowiek różni się od innych istot żywych sześcioma umiejętnościami.

Posiadanie tych umiejętności, za które odpowiada praca kory mózgowej, jest charakterystyczne wyłącznie dla człowieka.

Trzy z nich mają charakter motoryczny i są całkowicie uzależnione od kolejnych trzech funkcji o charakterze sensorycznym.

Każdy człowiek posiada trzy funkcje motoryczne:

1. Chodzenie i bieganie w sposób naprzemienny (obie nogi poruszają się równocześnie) w pozycji wyprostowanej.
2. Mówienie przy użyciu złożonego języka symbolicznego, powstałego i używanego w sposób umowny i zwyczajowy (na przykład języka angielskiego, chińskiego, hiszpańskiego, japońskiego, włoskiego itp.).
3. Pisanie — umiejętność zapisywania wymyślnego przez człowieka, symbolicznego języka przy użyciu przeciwstawnego kciuka i palca wskazującego.

Te trzy funkcje motoryczne są charakterystyczne dla człowieka i każda z nich jest wynikiem pracy rozwiniętej u człowieka kory mózgowej.

Wymienione powyżej trzy umiejętności motoryczne opierają się na wyjątkowych dla człowieka zdolnościach sensorycznych:

1. Zdolności widzenia pozwalającej przeczytać symboliczny, wymyślony przez człowieka język.

2. Zdolności słuchu umożliwiające zrozumienie tego symbolicznego języka.
3. Zdolności czucia dającej możliwość identyfikowania obiektów jedynie przez dotyk, bez potwierdzania wrażenia dotykowego przez zmysł wzroku, słuchu, powonienia lub smaku.

Każda z wyżej wymienionych zdolności sensorycznych jest charakterystyczna jedynie dla człowieka i jest funkcją kory mózgowej.

Po przestudiowaniu wczesnego rozwoju zarówno dzieci zdrowych, jak i z uszkodzeniem mózgu doszliśmy do wniosku, iż rozwój każdej z wymienionych funkcji przebiega w siedmiu etapach, które obejmują okres od urodzenia dziecka do ukończenia przez nie sześciu lat.

Siedem etapów rozwijania się funkcji odpowiada siedmiu stadiom rozwoju mózgu, podczas których kształtują się różne jego części. Dziecko ma te części mózgu od urodzenia, ale dopiero później, w miarę ich dojrzewania i rozwoju, stają się one funkcjonalne.

- |             |   |
|-------------|---|
| Stadium I   | Wczesny rozwój pnia mózgu i rdzenia.              |
| Stadium II  | Pień mózgu i wczesny rozwój obszarów podkorowych. |
| Stadium III | Śródmózgowie i obszary podkorowe.                 |
| Stadium IV  | Wczesny rozwój kory mózgowej.                     |
| Stadium V   | Początkowy rozwój kory.                           |
| Stadium VI  | Prymitywny rozwój kory.                           |
| Stadium VII | Zaawansowany rozwój kory.                         |

Odkryliśmy, że w przypadku rozwijających się normalnie dzieci osiągnięcie kolejnych stadiów rozwoju mózgu pokrywa się w czasie z osiągnięciem kolejnych etapów rozwoju wspomnianych powyżej sześciu funkcji. Siedem ważnych okresów w życiu dziecka (choć u każdego dziecka mogą mieć nieco inne ramy czasowe) to:

- Narodziny
- 2,5 miesiąca
- 7 miesięcy
- 12 miesięcy
- 18 miesięcy
- 36 miesięcy
- 72 miesiące

Skoro fragmenty układanki zaczęły do siebie pasować, mogliśmy stworzyć tabelę przedstawiającą sześć ważnych i charakterystycznych dla człowieka funkcji oraz siedem stadiów rozwoju mózgu, w których wykształcają się one u zdrowych dzieci (patrz tabela 7.1 na stronie 54).

Kiedy już określiliśmy istotne etapy rozwoju, przez które dziecko musi przejść, aby w pełni osiągnąć sprawność motoryczną i sensoryczną, musieliśmy zdefiniować funkcje krytyczne dla ludzkiego wzrostu i rozwoju.

Wymagało to bacznej obserwacji setek zdrowych dzieci znajdujących się na wszystkich etapach rozwoju. Te badania trwają od pięćdziesięciu lat do dnia dzisiejszego.

Jeżeli o naszym Instytucie będą mówić jeszcze za sto lat, co jest bardzo prawdopodobne dzięki opracowanemu przez nas profilowi rozwojowemu, będzie to głównie owoc naszej pracy.

Profil rozwojowy to opis wzrostu i rozwoju mózgu człowieka trwający od urodzenia do wieku sześciu lat, kiedy mózg dziecka dojrzewa.

Jest to rzeczowy dokument, który ma być jasny i czytelny dla każdego rodzica, i co najważniejsze — rodzic powinien z łatwością z niego korzystać.

Problem ze stworzeniem profilu rozwojowego nie polegał na tym, co w nim *uwzględnić*, ale co z niego *wykluczyć*. Praktycznie rzecz biorąc, pierwszych sześć lat życia dziecka obfituje w różnego rodzaju wydarzenia. Gesell i jego współpracownicy spędzili wiele lat na katalogowaniu tych wydarzeń. Było to gigantyczne przedsięwzięcie.

Przede wszystkim Gesell i jego zespół udokumentowali wszystko, co dziecko w ciągu tych pięciu niezwykle ważnych lat potrafi robić.

*Jednak my chcieliśmy dowiedzieć się czegoś znacznie ważniejszego: które z nabywanych przez dziecko w ciągu pierwszych sześciu lat umiejętności są istotne?*

*Krótko mówiąc: które z rzeczy, jakie dziecko zaczyna robić, są przyczyną, a które skutkiem?*

*Jakie czynności ograniczyłyby normalny rozwój dziecka, gdyby nie potrafiło ich ono wykonywać?*

Za każdy z siedmiu etapów rozwoju dziecka odpowiada różne stadium rozwoju mózgu. Chociaż wszystkie te części mózgu dziecko posiada w chwili przyjścia na świat, stają się one *funkcjonalne* w następującym po sobie porządku, od najniższego stadium rozwoju w momencie narodzin do najwyższego w wieku sześciu lat.

# PROFIL ROZWOJOWY

**Tabela 7.1.**  
Uproszczony  
profil rozwojowy

<b>VII</b>	<b>ZAAWANSOWANY ROZWÓJ KORY</b>	72 MIE- SIĄCE						
<b>VI</b>	<b>PRYMITYWNY ROZWÓJ KORY</b>	36 MIE- SIĘCY	↑ SPRAWNOŚĆ WZROKOWA	↑ SPRAWNOŚĆ SŁUCHOWA	↑ SPRAWNOŚĆ DOTYKOWA	↑ SPRAWNOŚĆ RUCHOWA	↑ SPRAWNOŚĆ JĘZYKOWA	↑ SPRAWNOŚĆ MANUALNA
<b>V</b>	<b>WCZESNY ROZWÓJ KORY</b>	18 MIE- SIĘCY						
<b>IV</b>	<b>POCZĄTKOWY ROZWÓJ KORY</b>	12 MIE- SIĘCY						
<b>III</b>	<b>ROZWÓJ ŚRÓDMÓZGOWIA I OBSZARÓW PODKOROWYCH</b>	7 MIE- SIĘCY						
<b>II</b>	<b>ROZWÓJ PNIA MÓZGU I WCZESNY ROZWÓJ OBSZARÓW PODKOROWYCH</b>	2,5 MIE- SIĄCA	↓	↓	↓	↓	↓	↓
<b>I</b>	<b>WCZESNY ROZWÓJ PNIA MÓZGU I RDZENIA</b>	<b>NARO- DZINY</b>	<b>ODRUCH ZRENICZNY</b>	<b>ODRUCH PRZESTRACHU</b>	<b>ODRUCH BABIŃSKIEGO</b>	<b>ODRUCH CHODZENIA</b>	<b>ODRUCH PŁACZU</b>	<b>ODRUCH CHWYTNY</b>

Do uproszczonego profilu rozwojowego musieliśmy dodać:

1. Wykres ludzkiego mózgu z następującymi po sobie stadiami rozwoju.
2. Konkretnie funkcje mózgu w każdym z czterdziestu dwóch pól tabeli.
3. Kolory, którymi wyróżniliśmy każde stadium rozwoju mózgu.

W ten sposób można prześledzić rozwój dziecka etap po etapie i ko-  
lumna po kolumnie.



Dzięki profilowi rozwojowemu rodzice mogą upewnić się, że ich dziecko jest w ogólnie prawidłowym wieku neurologicznym, i zająć ewentualnymi problemami.

Tak naprawdę profil określa neurologiczny wiek dziecka z punktu widzenia sześciu sprawności: wzrokowej, słuchowej, dotykowej, ruchowej, językowej i manualnej.

Rodzice, oceniając dziecko, w każdej kolumnie zaznaczają te umiejętności, które ich pociecha już nabyła, oraz te, których jeszcze sobie nie przyswoiła. Pod koniec badania rodzice rysują linię łączącą wszystkie najwyższe etapy rozwoju osiągnięte przez dziecko. Czasem oczekują, że we wszystkich sześciu kolumnach ich dziecko osiągnie ten sam etap rozwoju, ale takie sytuacje są rzadkością.

Dzieci z konieczności osiągają wyższy poziom rozwoju w sferze sensorycznej niż motorycznej. Dziecko musi otrzymać sporą dawkę bodźców sensorycznych, zanim przyjmowane przez nie informacje wywołają u niego reakcję motoryczną. W skrócie — informacja musi najpierw dotrzeć do mózgu, a dopiero potem można oczekiwać reakcji. Dlatego część motoryczna profilu zawsze będzie nieco słabiej rozwinięta niż strona sensoryczna.

Możliwa jest sytuacja, w której dziecko nie osiągnie doskonałości w zdobywaniu poszczególnych sprawności na niższych etapach rozwoju. Może także osiągnąć bardziej zaawansowany etap rozwoju, zanim jego rozwój na wszystkich poprzednich etapach będzie doskonały. Jednak nie osiągnie ono doskonałości na ostatnim etapie rozwoju (VII), jeżeli doskonale nie opanowało umiejętności zdobytych na wszystkich niższych etapach.

Ostatecznie otrzymaliśmy tabelę znaną jako profil rozwojowy opracowany przez Instytut Doskonalenia Ludzkich Możliwości (patrz tabela 7.2).

Jak już zostało wspomniane w tej książce, w przeszłości istniała teoria, zgodnie z którą rozwój dziecka jest z góry przesądzony i nie można na niego wpływać ze względu na dziedziczność genów, więc przebiega według ściśle określonego harmonogramu następujących po sobie etapów.

Udowodniliśmy, że teoria ta jest nieprawdziwa.

Porządek, w jakim następują kolejne ważne etapy rozwoju (wzrokowego, słuchowego i dotykowego w części sensorycznej profilu oraz ruchowego, językowego i manualnego w części motorycznej), jest funkcją rozwoju mózgu, który następuje, w miarę jak coraz „wyższe” części mózgu są używane.

Wiek, w jakim dziecko nabywa kolejnych umiejętności, jest bardzo zróżnicowany i zależy od dwóch czynników:

1. Częstotliwości, intensywności i czasu trwania bodźców, które mózg dziecka odbiera z otoczenia.
2. Stanu neurologicznego dziecka.

**Tabela 7.2.**  
Profil rozwojowy  
stosowany  
w Instytucie

	DOMINUJĄCE STADIUM ROZWOJU MÓZGU	PRZEDZIAŁ WIEKOWY ROZWOJU W MIESIĄCACH		SPRAWNOŚĆ WZROKOWA	SPRAWNOŚĆ SŁUCHOWA	SPRAWNOŚĆ DOTYKOWA
<b>VII</b>	<b>Zaawansowany rozwój kory</b>	ponadprzeciętny	36	<b>Czytanie z pełnym zrozumieniem</b>	<b>Rozumienie słownictwa i poprawnych zdań</b>	<b>Dotykowa identyfikacja obiektów</b>
		przeciętny	72			
		powolny	144	<i>Rozumienie na poziomie zaawansowanym</i>	<i>Rozumienie na poziomie zaawansowanym</i>	<i>Rozumienie na poziomie zaawansowanym</i>
<b>VI</b>	<b>Prymitywny rozwój kory</b>	ponadprzeciętny	18	<b>Rozpoznawanie symboli wizualnych i liter w trakcie zbierania doświadczeń</b>	<b>Rozumienie dwóch tysięcy słów i prostych zdań</b>	<b>Umiejętność odróżnienia cech obiektów przez dotyk</b>
		przeciętny	36			
		powolny	72	<i>Rozumienie na poziomie prymitywnym</i>	<i>Rozumienie na poziomie prymitywnym</i>	<i>Rozumienie na poziomie prymitywnym</i>
<b>V</b>	<b>Wczesny rozwój kory</b>	ponadprzeciętny	9	<b>Rozróżnianie podobnych, ale różnych prostych symboli wizualnych</b>	<b>Rozumienie 10 do 25 słów i dwóch dwuwierszy</b>	<b>Odróżnianie dotykiem podobnych, ale różnych obiektów</b>
		przeciętny	18			
		powolny	36	<i>Rozumienie na poziomie wczesnym</i>	<i>Rozumienie na poziomie wczesnym</i>	<i>Rozumienie na poziomie wczesnym</i>
<b>IV</b>	<b>Początkowy rozwój kory</b>	ponadprzeciętny	6	<b>Zbieżność widzenia pozwalająca na dostrzeżenie głębi obrazu</b>	<b>Rozumienie dwóch słów</b>	<b>Uświadomienie sobie przez dotyk trójwymiarowości przedmiotów pozornie zlewających się z tłem</b>
		przeciętny	12			
		powolny	24	<i>Rozumienie na poziomie początkowym</i>	<i>Rozumienie na poziomie początkowym</i>	<i>Rozumienie na poziomie początkowym</i>
<b>III</b>	<b>Rozwój śródmózgowia i obszarów podkorowych</b>	ponadprzeciętny	3,5	<b>Rozpoznawanie szczegółu obrazu</b>	<b>Rozpoznawanie znaczenia dźwięków</b>	<b>Rozpoznawanie wrażeń dotykowych</b>
		przeciętny	7			
		powolny	14	<i>Świadome odbieranie wrażeń zmysłowych</i>	<i>Świadome odbieranie wrażeń zmysłowych</i>	<i>Świadome odbieranie wrażeń zmysłowych</i>
<b>II</b>	<b>Rozwój pnia mózgu i wczesny rozwój obszarów podkorowych</b>	ponadprzeciętny	1	<b>Dostrzeganie konturów</b>	<b>Żywa reakcja na zagrażające życiu dźwięki</b>	<b>Percepcja silnych wrażeń czuciowych</b>
		przeciętny	2,5			
		powolny	5	<i>Percepcja wywołująca żywe reakcje</i>	<i>Percepcja wywołująca żywe reakcje</i>	<i>Percepcja wywołująca żywe reakcje</i>
<b>I</b>	<b>Wczesny rozwój pnia mózgu i rdzenia</b>	ponadprzeciętny	0 – 0,5	<b>Odruch źreniczny</b>	<b>Odruch Moro</b>	<b>Odruch Babińskiego</b>
		przeciętny	0 – 1			
		powolny	0 – 2	<i>Odbieranie bodźców na poziomie odruchowym</i>	<i>Odbieranie bodźców na poziomie odruchowym</i>	<i>Odbieranie bodźców na poziomie odruchowym</i>

Profil rozwojowy przedstawia szczegółowy rozwój każdego dziecka od narodzin do szóstego roku życia, kiedy rozwój neurologiczny w rzeczywistości jest już zakończony.

Kiedy opracowywaliśmy ten profil, nie używaliśmy zwyczajowych terminów z takich dziedzin, jak medycyna, psychologia czy rozwój dziecka. Tego rodzaju określenia często przedstawiają dającą się zaobserwować

<b>PROFIL ROZWOJOWY</b>  <b>OPRACOWANY PRZEZ GLENNĄ J. DOMANA</b>	SPRAWNOŚĆ RUCHOWA	SPRAWNOŚĆ JĘZYKOWA	SPRAWNOŚĆ MANUALNA
		<p>Sprawne posługiwanie się nogą w sposób zgodny z dominującą półkulą mózgu</p> <p><i>Ekspresja na poziomie zaawansowanym</i></p>	<p>Posługiwanie się pełnym zasobem słownictwa i budowanie poprawnych zdań</p> <p><i>Ekspresja na poziomie zaawansowanym</i></p>
	<p>Chodzenie i bieganie w sposób naprzemienny</p> <p><i>Ekspresja na poziomie prymitywnym</i></p>	<p>Używanie dwóch tysięcy słów i budowanie krótkich zdań</p> <p><i>Ekspresja na poziomie prymitywnym</i></p>	<p>Oburęczność z dominacją jednej ręki</p> <p><i>Ekspresja na poziomie prymitywnym</i></p>
	<p>Chodzenie bez posługiwania się rękami w celu utrzymania równowagi</p> <p><i>Ekspresja na poziomie wczesnym</i></p>	<p>Posługiwanie się słownictwem złożonym z 10 – 25 wyrazów i dwóch dwuwierszy</p> <p><i>Ekspresja na poziomie wczesnym</i></p>	<p>Używanie przeciwstawnego kciuka w obu rękach równocześnie</p> <p><i>Ekspresja na poziomie wczesnym</i></p>
	<p>Chodzenie z rękami uniesionymi powyżej lub na wysokości linii ramion w celu utrzymania równowagi</p> <p><i>Ekspresja na poziomie początkowym</i></p>	<p>Wypowiadanie dwóch słów w sposób spontaniczny i sensowny</p> <p><i>Ekspresja na poziomie początkowym</i></p>	<p>Używanie przeciwstawnego kciuka w jednej lub drugiej ręce</p> <p><i>Ekspresja na poziomie początkowym</i></p>
	<p>Chodzenie na czworakach i opanowanie umiejętności raczkowania wzorcem naprzemiennym</p> <p><i>Celowe reakcje dziecka</i></p>	<p>Wydawanie świadomych dźwięków</p> <p><i>Celowe reakcje dziecka</i></p>	<p>Małpi chwyt</p> <p><i>Celowe reakcje dziecka</i></p>
	<p>Pelzanie w pozycji brzuchem do podłoża, zwieńczone pelzaniem wzorcem naprzemiennym</p> <p><i>Żywe reakcje dziecka</i></p>	<p>Placz jako żywa reakcja na zagrożenie życia</p> <p><i>Żywe reakcje dziecka</i></p>	<p>Umiejętność zwolnienia uchwytu w reakcji na bodźce związane z zagrożeniem życia</p> <p><i>Żywe reakcje dziecka</i></p>
	<p>Ruszanie kończynami bez poruszania ciałem</p> <p><i>Reakcje na poziomie odruchowym</i></p>	<p>Placz przy narodzinach i tuż po nich</p> <p><i>Reakcje na poziomie odruchowym</i></p>	<p>Odruch chwytny</p> <p><i>Reakcje na poziomie odruchowym</i></p>

chronologię zdarzeń, która towarzyszy rozwojowi dziecka, i chociaż te wydarzenia mogą być prawdziwe, nie są istotne dla jego rozwoju.

W dodatku wiele tych terminów dla każdego oznacza coś innego. To zmniejsza ich użyteczność jako niezawodnych narzędzi i tłumaczy, dlaczego w badaniach różnych obserwatorów pojawiają się zupełnie różne dane dotyczące wieku, w jakim przeciętne dziecko nabywa konkretnych umiejętności.

Ponieważ mieliśmy do czynienia z dziećmi znajdującymi się w różnym stanie — od rozwijających się ponadprzeciętnie po dzieci z uszkodzeniem mózgu — musieliśmy opracować profil rozwojowy, który posłużyłby nam za dokładną normę porównawczą. Chociaż rozwój dzieci przebiega w tempie różnym od przedstawionej w profilu normy, musimy go do tych norm i wartości średnich porównywać.

Naszym celem jest pomóc każdemu dziecku przejść przez etapy prawidłowego rozwoju w odpowiedniej kolejności i w jak najkrótszym czasie, jednak tak, aby osiągnęło doskonałą sprawność na etapie wykształcania się wszystkich funkcji.

Wykorzystujemy profil rozwojowy Instytutu jako normę prawidłowego rozwoju. Rozwój każdego dziecka jest z nią porównywany, a następnie przygotowujemy odpowiedni program zajęć w domu, aby ten rozwój przyspieszyć.

Przedstawione w profilu czterdzieści dwie funkcje to kluczowe czynniki w życiu dziecka od chwili jego narodzin do ukończenia sześciu lat. To, jak szybko i jak dobrze opanuje te umiejętności, będzie miało duży wpływ na jego funkcje intelektualne, fizyczne i społeczne w przyszłości.

Wykształcenie każdej z wyżej wymienionych podstawowych funkcji zależy bezpośrednio od ilości czasu spędzonego na ich ćwiczeniu i praktykowaniu.



# PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 
1. ZAREJESTRUJ SIĘ
  2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
  3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW  
w działający bankomat!

**Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!**

<http://program-partnerski.helion.pl>

## RADOSNY I BYSTRY OSESEK

Pierwsze tygodnie po urodzeniu stanowią prawdziwy początek nauki i rozwoju umysłowego Twojego dziecka. Im wcześniej poddasz malucha stymulacji sensorycznej i im szybciej stworzysz mu możliwość rozwoju ruchowego oraz komunikacji werbalnej, tym większa będzie szansa na obudzenie drzemiącego w nim potencjału. Jeśli chcesz wiedzieć, jak najlepiej wspomóc rozwój Twojego dziecka, ta książka pomoże Ci osiągnąć zadziwiające rezultaty.

Autorzy w sposób właściwy tylko dla „subtelnej rewolucji” przedstawiają przełomowe etapy rozwoju niemowlaka. Nauczysz się przygotowywać odpowiednie warunki, umożliwiające właściwą stymulację mózgu dziecka. Dowiesz się także, jak stworzyć skuteczny i zrównoważony program fizycznego oraz intelektualnego rozwoju noworodka. Najważniejsze jest jednak to, że wspólne realizowanie tego programu zbliży Was do siebie, a powstała więź będzie silna i trwała.

Ta książka jest niezbitym dowodem na to, że niemowlęta mogą rozwijać się intelektualnie. Pokazuje też, jak niezwykle wpływ ma ten wczesny rozwój na późniejsze osiągnięcia w szkole i dorosłym życiu.

**Glenn Doman** – ukończył fizjoterapię na Uniwersytecie Pensylwanii. Od tego momentu prowadził pionierskie badania na temat rozwoju mózgu u dzieci. W 1955 roku założył Instytut Osiągania Ludzkiego Potencjału w Filadelfii. Na początku lat 60. znane na całym świecie prace instytutu związane z leczeniem dzieci z uszkodzeniami mózgu doprowadziły do przełomowych odkryć w dziedzinie rozwoju zdrowych dzieci. Autor pracował i mieszkał w stu różnych krajach, od najbardziej rozwiniętych po najbardziej prymitywne. W każdym z nich zajmował się badaniami dzieci. Glenn Doman jest również autorem siedmiu książek wydanych w serii „Subtelna rewolucja”.

**Janet Doman** – jest dyrektorką Instytutu Osiągania Ludzkiego Potencjału i córką Glenna. Wychowywała się w instytucie i od najmłodszych lat aktywnie angażowała się w pomoc dzieciom z uszkodzeniami mózgu. Po ukończeniu studiów na Uniwersytecie Pensylwanii oddała się uczeniu „najlepszych rodziców na świecie”, pomagając im odkryć ogromny potencjał dzieci i ich własny jako nauczycieli.

**Cena 39,00 zł**

**septem**  
septem.pl

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice  
skr. poczt. 462, tel. 32 230 98 63  
septem@septem.pl, [www.septem.pl](http://www.septem.pl)

ISBN 978-83-246-3688-4



9 788324 636884